

بررسی و ارائه برنامه فیزیکی کمپینگ گردشگری در اقلیم سرد

حامد بیگدلی: دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، موسسه آموزش عالی و غیرانتفاعی روزبه، زنجان.

bigdeli.hamed@ roozbeh.ac.ir

زهره ترابی: استادیار، گروه معماری، موسسه آموزش عالی و غیرانتفاعی روزبه، زنجان.

zohrehtoraby@roozbeh.ac.ir

علیرضا عباسی: دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، موسسه آموزش عالی و غیر انتفاعی روزبه، زنجان.

alireza.abbasi@rozbah.ac.ir

چکیده

در عصر حاضر که گردشگری به عنوان صنعت خود را معرفی نموده پرواضح است که در پیشرفت یک منطقه و یا کشور نقش بسزائی خواهد داشت و نتیجه آن شناساندن و صدور هویت و فرهنگ ملت‌ها خواهد بود که لازمه رسیدن به این هدف وجود هتل‌ها، مجتمع‌های تفریحی و توریستی، مجتمع‌های گردشگری و همچنین وجود محل اسکان موقت ارزان قیمت برای حضور اقشار کم‌درآمد جامعه داخلی در نزدیکی بناهای تاریخی و طبیعت خوش آب و هوا می‌باشد. بدیهی است چنانچه این مکان‌ها یا تاسیسات گردشگری با جانمایی اصولی ایجاد شوند بالطبع موجب رضایت‌مندی گردشگران و در نتیجه موجب رونق اقتصادی خواهد شد که این مهم بدون برنامه‌ریزی صحیح میسر نخواهد بود. برنامه‌ریزی که امنیت، آسایش و آرامش گردشگران در طول مدت اسکان را فراهم آورد. لذا در این پژوهش سعی شده است برنامه فیزیکی کمپینگ گردشگری در اقلیم سرد به سوالاتی همچون؛ " ابعاد و اندازه‌هایی که یک کمپینگ گردشگری نیاز دارد به چه شاخص‌هایی بستگی دارد؟ فضاها و مساحت‌های مورد نیاز کمپینگ گردشگری با توجه به درجه‌بندی شامل چه چیزهایی می‌شود؟" پاسخ داده شده است. پژوهش صورت گرفته از نظر نوع در جایگاه تحقیق‌های کاربردی و نیز از نظر روش جزء پژوهش‌های توصیفی، تحلیلی است. همچنین به منظور گردآوری اطلاعات مورد نیاز از روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. از نتایج به دست آمده در پژوهش می‌توان به سطوح کمپینگ‌ها اشاره کرد که عبارتند از ۱- عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح یک (ویژه): این نوع کمپینگ اختصاص به گردشگران خارجی دارد. ۲- عناصر و تاسیسات سطح دو: این کمپینگ تمام امکانات کمپینگ سطح یک بجز خدمات بخش اقامتگاه گردشگران خارجی را پوشش می‌دهد. ۳- عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح سه: کمپینگ سطح ۳ نیز اختصاص به گردشگران داخلی دارد. ۴- عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح چهار: این کمپینگ با توجه به سطح عملکردی محدود، عمدتاً به فضای اقامت اختصاص دارد. بدین منظور هر سطح‌بندی حداقل با سه معیار اساسی باید همخوانی داشته باشد: ۱- خدمات مورد نیاز گردشگران را تامین نماید. ۲- سطح‌بندی و تاسیسات پیشنهادی قابلیت انعطاف داشته باشد. ۳- با شرایط اقلیمی و موقعیت کمپینگ‌ها هماهنگ باشد.

واژگان کلیدی: کمپینگ گردشگری، اقلیم سرد، برنامه فیزیکی، ساختار معماری، تاسیسات کمپینگ.

۱- مقدمه

برنامه‌ریزی جهانگردی با پیش‌بینی و قانون‌مندی تغییرات در وضع موجود برای ایجاد توسعه‌های منظم، آن چنان که منافع اقتصادی - اجتماعی و زیست- محیطی را افزایش دهد، سروکار دارد. از اوایل سال‌های ۱۹۴۰ که مسافرت به عنوان یک ضرورت زندگی از انحصار اقشار خاصی از جامعه خارج شد، به عنوان یک تجارت دارای ثمره‌های ماندگار، نظر بسیاری از برنامه‌ریزان را مجذوب خود ساخت. در این دوران، برنامه‌ریزی جهانگردی عبارت از فرایندهای متشکل از تشویق به احداث هتل‌های نو، تامین امکانات دسترسی به مناطق سیاحتی و سازماندهی یک رشته اقدامات تبلیغاتی برای جذب بازدیدکننده بود (Inskip, 1999:20).

این تلقی از برنامه‌ریزی جهانگردی هنوز هم در مناطقی که مراحل اولیه توسعه جهانگردی را می‌گذرانند، نگرشی مسلط است (Pearce, 1982: 19). چنین رویکردی در دوران ماقبل جهانگردی انبوه، برای توسعه تاسیسات اقامتی یا ایجاد تفریحگاه‌های کوچک موافق بود. با این همه، طی دوره بعد از جنگ جهانی دوم که جهانگردی به سرعت توسعه یافت، در برخی از مناطق، بویژه مناطق کمتر توسعه یافته، حضور انبوه و بدون برنامه‌ریزی شده گردشگران، موجب خسارت‌های اجتماعی محیطی زیادی شد (Nation, 2001:44 United). بطوری که بعضی از این مناطق ناچار از طراحی و بکارگیری برنامه‌های درمانی به منظور بازسازی و پایداری عوامل محیطی و اصلاح روند توسعه جهانگردی شده، مجبور به پرداخت خسارات اقتصادی، فرهنگی و زیست- محیطی توسعه بدون برنامه هستند.

فارغ از کم و کیف منابع و داشته‌های یک منطقه گردشگری، به کارگیری آن منابع خواه زمان، طبیعت، نیروی انسانی و یا سرمایه، همیشه خطرآفرین است. آنان که در محیط پویای امروزین، مسؤولیت تصمیم‌گیری برای بهره‌گیری از این منابع را به عهده دارند، از میزان اهمیت هر نوع اقدامی که موجب کاهش نا اطمینانی در این گونه تصمیم‌ها شود، به خوبی مطلع و آگاهند. برای رفع ابهامات و پاسخ به پرسش‌های موجود در این زمینه، برنامه‌ریزی ابزار ارزشمندی به شمار می‌آید. براین اساس قبل از هرگونه اقدام و تصمیم، برنامه‌ریزی مهم‌ترین گام بشمار می‌رود (Hall, 1999: 26). یکی از مراحل اساسی در این فرآیند، مکان‌یابی درست و اندیشیده شده مناطق گردشگری است. لذا در این پژوهش سعی در بیان شاخص‌ها و معیارهای کمپینگ گردشگری در اقلیم سرد با توجه به قرارگیری استان زنجان در این اقلیم شده است.

پژوهشگران از دو روش کتابخانه‌ای و بررسی میدانی در گردآوری این پژوهش استفاده نموده‌اند. در روش کتابخانه‌ای از نشریات سازمان میراث فرهنگی و همچنین مقالات و کتاب‌هایی که در حوزه گردشگری به چاپ رسیده استفاده شده است. در روش میدانی نیز سعی شده با گردشگرانی که از تمامی سطوح کمپ‌های موقت استفاده می‌کنند مصاحبه، و از معایب و مزایای گفته شده توسط ایشان استفاده، تا بتوان جهت بهبود وضعیت کمپینگ‌ها برنامه فیزیکی ارائه داد. بخش گردشگری از سال ۱۹۵۰ میلادی دچار تحولات عظیمی شد (معصومی، ۱۳۸۵: ۹) که برخی آن را به نام "انقلاب گردشگری" نام نهاده‌اند. این تحول به بروز "گردشگری انبوه" منجر شد و انتظار میرفت که بیش از ۲۰ درصد اشتغال جهان را به خود اختصاص دهد. این صنعت، پس از صنایع نفت و خودروسازی، سومین صنعت درآمدزای هزاره سوم به شمار می‌آید و با توجه ویژه به خدمات در این هزاره پیشبینی می‌شود به سرعت به نخستین رتبه درآمدزایی در جهان تبدیل شود (کارگر: ۱۳۸۶ و ۱۶۰).

۲- پیشینه تحقیق

درباره طراحی کمپ‌ها، مجتمع‌ها، دهکده‌ها و به طور کلی، فضاهای تفریحی گردشگری و ورزشی در کشور، پایان‌نامه‌ها، پژوهش‌ها و مقاله‌های اندکی تدوین شده است. دهکده گردشگری انسان را با رویکرد مبانی پایداری طراحی کرده است (سیده‌نوشین بنی‌هاشمی ۱۳۹۰). به ارائه الگویی مناسب برای تطبیق فناوری نوین ساختمانی در فرهنگ ساختمان‌سازی ایران پرداخته است (علی باقری دولت‌آبادی ۱۳۸۵). مجموعه اقامتی تفریحی چینگ را طراحی کرده است (مهدی‌هاشمی ۱۳۸۸). با هدف ارتقای کیفیت ارائه خدمات گردشگری، دهکده گردشگری طراحی کرده است (عمران مصلی‌نژاد، ۱۳۸۵). با مطالعه و طراحی یک مجموعه تفریحی و گردشگری در سایت گلچهره، در جنوب غربی ساحل دریاچه مهارلو، مباحثی درباره گردشگری، راه‌های گسترش آن و شناخت محیط طبیعی مطرح کرده و به مبانی و استانداردهای هتل، نمونه‌های اجرا شده و برنامه‌ریزی فیزیکی پرداخته است (عمران قادری ۱۳۸۴).

سراهنه و استانداردهای فضاهای ورزشی را ارائه کرده که برای طراحی ورزشی مناسب است (سید مهدی موسوی ۱۳۸۵). در طراحی دهکده گردشگری ساحل گیسوم گیلان، به مباحثی در خصوص اوقات فراغت و گردشگری، شناخت اجتماعی، اقتصادی و طبیعی منطقه و ویژگی‌های اقلیمی، هتل و ضوابط و استانداردها، فضاها و زیرفضاها و کاربری‌ها، معرفی و تحلیل سایت و روند طراحی پرداخته است (علی تویچی ثانی ۱۳۸۹). با بهره‌گیری از روش فرایند تحلیلی سلسله‌مراتبی، دهکده فرهنگی تفریحی زاینده‌رود را تعیین بهینه کالبدی و برای آن برنامه‌ریزی مکانی کرده است. پژوهش‌هایی درباره گردشگری و مناطق تفریحی گردشگری انجام شده که در نوع خود، کمک مؤثری به مطالعه، تحلیل و طراحی کمپ‌ها و مجتمع‌های تفریحی گردشگری در کشور می‌کند (صانعی، ۱۳۷۸؛ صدقی درویش، ۱۳۷۲؛ فانی ثانی، ۱۳۸۱؛ عمادی، ۱۳۸۴؛ حاجی‌ترخانی‌مبین ۱۳۸۵). مرکز تجاری تفریحی چالوس را طراحی کرده است. از جمله پژوهش‌های دیگر، کار (مهندسان مشاور عصر نو ۱۳۹۰). درباره طرح جامع شهرک نمونه گردشگری زندیه است که کاربری‌های مورد نیاز آن استقرار یافته‌اند. مهندسان مشاور پارسوماش با همکاری مهندسان مشاور آیمسی، طراحی دهکده اکوتوریستی شاندیز مشهد را انجام داده‌اند. این طرح، به عنوان یک منطقه نمونه بین‌المللی گردشگری اهمیت بسیار دارد و در سه فاز ارائه شده است.

۳- مبانی نظری

براساس تعریف سازمان میراث فرهنگی، کمپینگ‌ها استراحتگاه‌هایی هستند که در مسیرها یا در مناطق دیدنی و خوش آب و هوا ساخته می‌شوند؛ معمولا سرویس‌های بهداشتی و استراحتگاه‌های سرپوشیده دارند. مسافران می‌توانند در محوطه آن‌ها، چادرهای خود را برپا کنند یا ماشین واگن دار خود را پارک و شب را در همان منطقه سپری کنند. گاهی امکان روشن کردن آتش و پخت و پز نیز تدارک دیده شده است. معمولا به تبع رفت و آمد مسافر و استقرار آن‌ها در این استراحتگاه‌ها، فروشگاه‌هایی نیز در کنار آن‌ها ایجاد می‌شود. گاه در کمپینگ‌ها، امکانات آب و برق قابل اتصال به سیستم تأسیسات کاروان‌ها، تدارک دیده می‌شود، اما به طور معمول، کمپ‌ها محدوده‌های نسبتا وسیعی از سطح زمین باز را شامل می‌شوند که فضاهای متنوعی را برای استقرار افراد در داخل چادرها، کلبه‌ها،

ساختمان‌های موقت و... در بر می‌گیرند. در کنار این فضاها نیز سایر خدمات اقامتی، بهداشتی، تفریحی و ارتباطی ارائه می‌شود (مظاهریان، زیاری، ۱۳۹۳: ۷۲۲). در گذشته، کمپینگ یک سرگرمی برای دوستداران طبیعت بود که می‌خواستند تجربه‌های جسورانه را در بازگشت به طبیعت و ناهمواری‌های آن تجربه کنند، ولی بعدها این فعالیت‌ها به فعالیت تعطیلاتی استاندارد برای شمار وسیعی از خانواده‌های معمولی تبدیل شد. همچنین کمپینگ تفریحی ارزان برای افرادی شمرده می‌شود که می‌خواهند در فعالیت‌های تفریحی در فضای باز و رویدادهایی مانند مسابقه‌های ورزشی و یا جشنواره‌های موسیقی شرکت کنند.

سازماندهندگان باید زمین باز و امکانات پایه‌ای اولیه را فراهم کنند. واژه کمپ سایت معمولاً به محدوده‌ای اطلاق می‌شود که به صورت فردی، خانوادگی، گروهی و یا واحدهای نظامی در آن اطراق می‌کنند (مظاهریان، زیاری، ۱۳۹۳: ۷۲۲). دایره‌المعارف کاناداشف کمپینگ را به صورت اقامت در یک سرپناه موقت یا متحرک در فضای باز تعریف می‌کند؛ خواه به شکل پناهگاه اولیه باشد، خواه چادر یا خودروهای مجهز مخصوص کمپینگ. به طور معمول، کمپ‌ها محدوده‌ای نسبتاً وسیعی از سطح زمین باز را شامل می‌شوند که فضاهای متنوعی را برای استقرار افراد در داخل چادرها، کلبه‌ها، ساختمان‌های موقت و... فراهم می‌آورند. در کنار این فضاها نیز سایر خدمات اقامتی، بهداشتی، تفریحی، ارتباطی و... ارائه می‌شود. بیشتر کمپ‌ها فضاهای ذیل را دارند: پذیرش اطلاعات، پارکینگ، محوطه‌هایی برای استقرار چادرها آلاچیق استراحتی، محوطه‌هایی برای استقرار اتومبیل‌های کاروان، حمام‌ها و سرویس‌های بهداشتی، فضاهایی برای پخت و پز (سینک‌های ظرفشویی، اجاق‌های گاز)، فضاهایی برای شست و شو (لباسشویی، خشکشویی)، امکانات مورد نیاز معلولان، رستوران، سوپرمارکت، کافی نت، محل بازی کودکان، زمین‌های ورزشی چندمنظوره، اورژانس و (مظاهریان، زیاری، ۱۳۹۳: ۷۲۲). نسبت این جزء فضاها در سطح و همچنین کیفیت ارائه خدمات اقامتی، مانند هتل‌ها، در درجه‌بندی کمپ‌ها نقش اساسی دارد. در طراحی جزء فضاها سعی بر این است که مداخله در بستر طبیعی در کمترین حد ممکن باشد. تعامل با بستر طبیعی، موجب تقویت احساس حضور در طبیعت برای گردشگران می‌شود (Ashtari Mehrjerdi-2004-26).

۴- برنامه ریزی کالبدی ایجاد کمپینگها

کمپینگ‌ها امروزه نقش مهمی در توسعه فعالیت‌های گردشگری ایفاء می‌کنند. نقش کمپینگ‌ها در صنعت گردشگری حداقل در سه سطح، اقتصاد گردشگری، توزیع و پراکنش گردشگر در نقاط مختلف و ارائه فضاهای کالبدی مناسب بصورت ترکیب فضاهای سر بسته و روباز که چشم‌انداز دائمی مناسبی برای گردشگر ایجاد می‌نماید بروز می‌کند این ویژگی‌ها و خصوصیات کمپینگ‌ها بر نحوه آرایش فضایی کمپینگ‌ها و استقرار ابنیه و تاسیسات اثر مستقیمی می‌گذارد. اصولاً کمپینگ‌ها با توجه به نوع هدف‌گذاری از تنوع زیادی در میزان برخورداری از امکانات و تاسیسات برخوردارند. اما امروزه با توجه به ساماندهی فعالیت‌های گردشگری، توسعه روز افزون خدمات مورد نیاز و ضرورت استاندارد کردن سرمایه‌گذاری‌ها و تامین رفاه گردشگران، ارائه نوعی شاخص‌بندی نسبی برای سطح‌بندی کمپینگ‌ها ضروری به نظر می‌رسد بویژه آنکه با تعیین قطب‌های فعال، در حال ظهور و بالقوه گردشگری، نقش کمپینگ‌ها در رسیدن به اهداف هر یک از سطح‌بندی‌های تقاضای گردشگری غیر قابل انکار است. به عبارت دیگر سطح‌بندی کمپینگ‌ها از یکسو بر برنامه‌ریزی کالبدی اثر مستقیمی گذاشته و پیش بینی خدمات و امکانات را تا حدود زیادی تدقیق و استاندارد می‌کند و از سوی دیگر با توجه به اهداف سفر و جاذبه‌های گردشگری پیرامون موجب ارتقای سطح رفاه و برنامه‌ریزی گردشگری می‌گردد. بنابراین با توجه به ویژگی صنعت گردشگری که اساساً تقاضا محور است و سلیقه و دیدگاه مشتری بر رونق جاذبه‌ها و امکانات پیش بینی شده می‌افزاید. بنابراین ضروری است تا برنامه‌ریزی کالبدی هر چه بیشتر به نیازها و تقاضاهای گردشگران نزدیک گردد، زیرا جاذبه و امکاناتی که متناسب با نیاز گردشگر نباشد در عمل به سرمایه‌گذاری راکد و زبان‌ده تبدیل می‌گردد و دچار اثر فزاینده تبلیغاتی منفی می‌شود. با توجه به این حساسیت‌ها برنامه‌ریزی کالبدی کمپینگ‌ها را با توجه به معیارهای تدوین شاخص‌های سطح ۲ طبقه‌بندی، برنامه‌ریزی فیزیکی و ارائه الگوهای استفاده از زمین و بالاخره اندازه و ظرفیت پذیرش کمپینگ‌ها مورد مطالعه قرار می‌دهیم:

۴-۱- تدوین شاخص‌های سطح‌بندی کمپینگ‌ها و تعیین عناصر تاسیسات هر سطح‌بندی کمپینگ‌ها نقش مؤثری در خدمات‌رسانی گردشگری و سرمایه‌گذاری‌های مورد نیاز در این بخش دارد. از همین رو شناخت شاخص‌ها و عوامل مؤثر بر سطح‌بندی از اهمیت برخوردار است. یکی از نکات مهم با توجه به اهداف پروژه و نوع مطالعه ارائه ویژگی‌ها و شاخص‌های عام جهت انواع کمپینگ‌ها و متناسب با شرایط اقلیمی متفاوت است. آنچه که در شاخص‌بندی اهمیت دارد ارائه خدمات متناسب با سه اصل کلی است که در واقع تابعی از تقاضای گردشگری و مبتنی بر اصل "رضایت گردشگران" است. بدین منظور هر سطح‌بندی حداقل با سه معیار اساسی باید همخوانی داشته باشد. ۱- خدمات مورد نیاز گردشگران را تامین نماید ۲- سطح‌بندی و تاسیسات پیشنهادی قابلیت انعطاف داشته باشد ۳- با شرایط اقلیمی و موقعیت کمپینگ‌ها هماهنگ باشد (سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶).

۴-۱-۱- تامین خدمات مورد نیاز گردشگران

گردشگری یک گونه فعالیتی است همراه با نیازهای روزمره انسانی، یا گردشگری فعالیتی همراه با زیست طبیعی و ملموسی می‌باشد که دائماً در جریان است. به عبارت دیگر در گردشگری آسایش، بهداشت، امنیت و لذت و تفریح و برنامه‌ریزی بطور مشترک و در کنار یکدیگر وجود دارد. ضعف خدمات در هر بخش موجب کمبود و احساس نارضایتی در کل ۳ فعالیت گردشگری و در موارد کمبودهای محسوس به اساس رضایت گردشگر و تقاضای گردشگری آسیب جدی وارد می‌سازد. به عبارت دیگر هر یک از عوامل زیستی اجتماعی گردشگر، بخش مهمی از فعالیت گردشگری و بهبود و تدقیق برنامه‌ریزی گردشگری است. از این رو عناصر مرتبط با زیست اجتماعی در آسایش فضای کمپینگ‌ها باید بطور کامل دیده شود و پیش بینی گردد. با این توضیح خصوصیات زیست اجتماعی گردشگران را در محیط کمپینگ‌ها عبارتند از: آسایش- بهداشت- احساس امنیت- لذت و تفریح (سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶).

۴-۱-۲- انعطاف در سطح‌بندی و تاسیسات پیشنهادی

یک سطح‌بندی شامل خصوصیات عام و خدمات پایه گردشگری است و بر این اساس هر گردشگر متناسب با برنامه ریزی، توان مالی، تعداد همراهان و اهداف انتخابی هر یک از خدمات ارائه شده را دریافت می‌کند.

بنابراین سطح بندی، در واقع مراتب مختلف ارائه خدمات و امکانات گردشگری است. با توجه به توسعه فعالیت‌های گردشگری و بهبود اهداف و انگیزه‌های سفر، دسترسی به خدمات جزء لاینفکی از برنامه‌ریزی گردشگری محسوب می‌گردد. با این حال هر سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری نیازمند ارائه سطح معینی از خدمات است. با توسعه فعالیت‌های گردشگری و ضرورت مدیریت این پدیده سطح‌بندی و تغییر خدمات قابل ارائه یکی از راهکارهای مناسب جهت

بهبود عملکرد فعالیت‌های گردشگری است. بنابراین این سطح‌بندی و تعیین خدمات پایه با وضعیت هر یک از کمپینگ‌ها باید در مراحل اجرایی تطبیق یابد و در صورت نیاز تا حدودی تعدیل گردد. البته این تعدیل نباید شامل خدمات پایه بهداشتی و تاسیساتی گردد و گردشگر را با مشکلات اساسی روبرو سازد و یا خطراتی را برای وی به همراه کمپینگ بدون شکل‌گیری خدمات پیش‌بینی شده در سطح‌بندی بالاتر گردد. به عبارت دیگر سطح‌بندی کمپینگ تابعی از خدمات و امکانات پیش‌بینی شده برای هر یک از سطوح مورد نظر می‌باشد. نمی‌توان بدون رعایت و ایجاد این امکانات با امکانات سطح‌بندی رده پایین‌تر از امتیازات سطح بالاتر برخوردار گردید. علاوه بر این انعطاف در شاخص‌بندی موجب عدم اتلاف سرمایه‌گذاری در کمپینگ‌ها با توجه به شرایط می‌گردد و این معیار نیز در سطح‌بندی کمپینگ‌ها در مراحل اجرایی و اعطای مجوزهای لازم باید مورد توجه قرار گیرد (سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶).

۱-۳ برنامه‌ریزی فیزیکی و تعیین نوع و اندازه کاربری‌ها بر حسب تنوع اقلیمی

بر اساس مطالعات و بررسی طبقه‌بندی‌های اقلیمی انجام یافته که در نهایت به پنج پهنه اقلیمی اصلی در ایران رسیده است که عبارتند از اقلیم سرد، اقلیم معتدل و مرطوب، اقلیم گرم و خشک، اقلیم گرم و نیمه مرطوب، اقلیم گرم و مرطوب. تاثیر اقلیم بر برنامه‌ریزی کالبدی عمدتاً بر معماری و طراحی کاربری‌ها اثر می‌گذارد اما با توجه به نوع اقلیم و سطح‌بندی پیشنهادی میزان استفاده از کاربری‌های سرپوشیده و یا روباز و همچنین نوع تاسیسات مورد استفاده شاهد تحولات نسبی در برنامه‌ریزی می‌باشیم.

قابل ذکر است که با توجه به بهره‌برداری کاربری‌ها توسط افراد، در مورد اقامتگاه‌ها، ورزش‌های سرپوشیده و برخی ورزش‌های روباز شاهد تفاوت خاصی در مورد سرانه کاربری‌های پیشنهادی با توجه به اقلیم نخواهیم بود. اما با توجه به اینکه اقلیم بر نوع کاربری اثر مستقیمی می‌گذارد، می‌تواند موجب تغییر در اندازه کاربری و میزان تخصیص هر یک از کاربری‌ها گردد.

اقلیم سرد:

اقلیم سرد به ویژگی‌های آب و هوایی و نوع فعالیت گردشگری در آن از منظر تقاضا با تفاوت‌های خاصی نسبت به سایر اقلیم روبرو است. از همین رو این تاثیر علاوه بر نوع و اندازه کاربری‌ها بر سطح‌بندی کمپینگ مورد نیاز نیز اثر می‌گذارد. خصوصیات عمومی تقاضای گردشگری در اقلیم سرد به شرح زیر می‌باشد.

- دوره کوتاه اقامت و نیازمند تجهیزات اقامتی کامل
- امکان استفاده از خصوصیات تفریحی - تفریحی سرپوشیده در محیط کمپینگ در ساعات بعد از ظهر و شب
- امکان استفاده از فضاهای ورزشی روباز طبیعی مانند پیست اسکی، سورت‌مه سواری، تله کابین و...
- امکان دسترسی به خدمات بهداشتی تجهیز شده
- امکان دسترسی به خدمات پشتیبانی مطمئن جهت رزرواسیون بلیت، چنج ارز، دریافت موجودی نقد و...

با توجه به این خصوصیات احداث کمپینگ عمدتاً دو روند مشخص را طی می‌کند. نکته اول اینکه احداث کمپینگ سطح ۴ با ویژگی‌های اقلیم سرد همخوانی ندارد و توصیه نمی‌گردد. این کمپینگ صرفاً جهت اقامت کوتاه مدت پیش‌بینی شده است و امکانات اقامتی آن به مفهوم عام فاقد تجهیزات کافی است و نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای عمومی تقاضای گردشگری در اقلیم سرد می‌باشد. نکته بعدی استفاده از اقامتگاه‌های و سایر کاربری‌های تفریحی - تفریحی سرپوشیده است. فضاهای اقامتی روباز برای ایام عید و سایر ماه‌های سال که طبیعت از چشم‌انداز مناسبی برخوردار بوده، پیش‌بینی شده است. قابل ذکر است که فضاهای روباز ورزشی در صورتی که موقعیت کمپینگ اجازه دهد می‌تواند به امکانات تفریحی - ورزشی کمپینگ الحاق گردد (سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶).

۵- سرانه‌های پیش‌بینی شده کاربری‌ها

کمپینگ‌های پیشنهادی به صورت سلسله مراتبی با توجه به عملیاتی هر یک کاربری‌های متفاوتی دارند. با توجه به اینکه بر اساس سطح‌بندی ارائه شده این کاربری‌ها در کمپینگ‌های مختلف توزیع شده‌اند. در این قسمت به ارائه سرانه کلیه کاربری‌ها می‌پردازیم:

ردیف	نوع کاربری	میزان سرانه (متر مربع)	نوع کاربری	میزان سرانه (متر مربع)
۱	سولیت اقامت دائم (تجهیز شده)	۱۵۰	استخر	۲۴
۲	سولیت‌های اقامت دائم (تجهیز شده)	۵	سونا و جکوزی (۵۰ نفر)	۲۵
۳	سکوهاي چادر	۳	فروشگاه صنایع دستی	۲۶
۴	الانچینگ	۳۱۵	فضای بازی کودکان (۱۰۰ نفر)	۲۷
۵	دفتر رزرواسیون کمپینگ (ویژه گردشگران خارجی)	۴۰	پایگاه هلال احمر	۲۸
۶	دفتر پذیرش، چنج ارز، رزرو و بیلت و...	۴۰	چادر هلال احمر	۲۹
۷	ساختمان امور بین‌الملل	۵۰	تانوایی	۳۰
۸	اتاق تجهیزات ویژه گردشگران خارجی	۲۰	سویزی	۳۱
۹	دفتر راهنمایی گردشگران خارجی	۲۰	ارنس التوسیل (با پارکینگ ۱۰ اتومبیل)	۳۲
۱۰	اتاق راهنمای گردشگران داخلی	۲۰	دفتر خدمات بار ویژه گردشگران خارجی	۳۳
۱۱	دفتر رزرواسیون ویژه گردشگران داخلی	۴۰	دفتر خدمات بار ویژه گردشگران داخلی	۳۴
۱۲	کافی نت	۵۰	نمازخانه	۳۵
۱۳	کافی شاپ	۱۰	مرکز اطلاع‌رسانی کمپینگ	۳۶
۱۴	گیربنت	۵۰	انبار عمومی	۳۷
۱۵	سالن کنفرانس	۵	نمایندگی شعبه بانک	۳۸
۱۶	رستوران درجه ۱*	۱۰	انبار مواد غذایی	۳۹
۱۷	سالن بولینگ	۵	انبار چادر	۴۰
۱۸	سالن لابی (۱۰۰ نفر)	۵	پارکینگ	۴۱
۱۹	سینمای روباز (۱۰۰ نفر)	۳	مدیریت کمپینگ	۴۲
۲۰	فضاهای ورزشی سرپوشیده	۱۰	استراحتگاه کارکنان	۴۳
۲۱	سالن بولینگ (۵ نوار)	۳۵۰	استراحتگاه کارکنان خدماتی	۴۴
۲۲	جایگاه فروش محصولات ورزشی	۲۰	مدیریت فضای سبز	۴۵
۲۳	مرکز آموزش ورزش و تربیت بدنی	۲۰	چشمه بهداشتی	۴۶

* مساحت نمازخانه حداکثر ۱۵۰ متر مربع می‌باشد

** مساحت رستوران حداکثر ۷۵۰ متر مربع می‌باشد

جدول شماره ۱: سرانه‌های پیش‌بینی شده در کاربری کمپینگ‌ها

منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

همانطور که ملاحظه می‌گردد ۴۶ عنوان کاربری که مرتبط با فعالیت‌های قابل بهره‌برداری مستقیم توسط گردشگران می‌باشد، در جهت احداث و استقرار، متناسب با نوع سطح‌بندی‌های پیشنهادی بر حسب سرانه ارائه شده است. با توجه به اینکه تعدادی از کاربری‌ها بصورت یک عنصر کالبدی مستقل قابل تعریف است و تعیین سرانه برای این نوع کاربری‌ها کاربرد معنی‌داری، نخواهد داشت، سطح مورد نیاز آن‌ها بر حسب واحد، متر مربع ارائه شده است. قابل ذکر است علاوه بر این کاربری‌ها هر کمپینگ از تاسیسات متعددی نیز برخوردار است که متناسب با سطح نهایی کاربری‌ها و دستگاه‌های مورد نظر، فضای مورد نیاز در مراحل اجرایی به آن‌ها نیز اختصاص خواهد یافت (سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶).

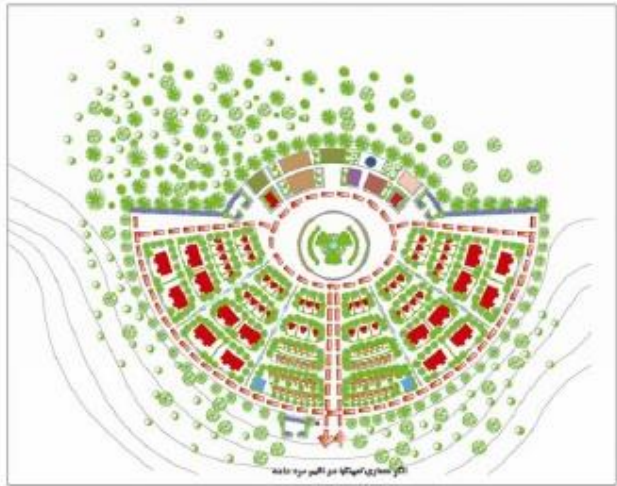
۶- الگوی توسعه فضایی اراضی در اقلیم سرد

اقلیم سرد از نظر موقعیت توپوگرافی دارای سه وضعیت دامنه، دره و دشت می‌باشد. کمپینگ‌های واقع در دامنه با توجه به ضرورت جذب نور خورشید می‌بایست در جبهه جنوبی ساخته می‌شوند.

استقرار کاربری‌ها در امتداد جبهه جنوبی و بصورت خطی می‌باشد. در الگوی خطی نمی‌توان نقاط مرکزی متعدد ایجاد نمود. کمپینگ‌های واقع در دره با توجه به ضرورت‌های اقلیمی و حفاظت از خدمات اصلی از الگوی توسعه متمرکز تبعیت می‌کند. کاربری‌های اقامتی و تفریحی به عنوان دیواری محافظ برای خدمات اصلی مانند ساختمان‌های مدیریتی و پذیرایی می‌باشد. همچنین در این الگو توسعه فضایی در امتداد دره امکانپذیر خواهد بود. کمپینگ‌های واقع در دشت با توجه به اینکه امکان ایجاد دسترسی‌های شمالی جنوبی وجود دارد، امکان تلفیق در الگوی شطرنجی ستاره‌ای در الگوی استفاده از اراضی وجود داشته و الگوی ستاره‌ای موجب ایجاد مراکز فرعی در هر یک از موقعیت‌های استقرار فضایی کاربری‌ها می‌گردد و الگوی شطرنجی ساختار شبکه دسترسی را تعیین می‌کند استفاده تلفیقی از این الگو موجب حفظ کاربری‌ها از باد سوزان و عبور آن از درون شبکه دسترسی‌ها می‌گردد و همچنین تابش آفتاب تاثیر فرسایشی اندکی بر کاربری‌ها خواهد داشت.

الگوی معماری در کمپینگ‌ها در اقلیم سرد (دره)
منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

الگوی معماری در کمپینگ‌ها در اقلیم سرد (دامنه)
منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

۷- تعیین عناصر و تاسیسات هر سطح

با توجه به پوشش عملکردی تقاضای گردشگری در قالب کمپینگ‌ها، چهار سطح از کمپینگ‌ها تعیین و معرفی گردیدند. سطح‌بندی دارای آثار کالبدی مطابق با معیارهای اصلی سطح‌بندی و اصلاح اساسی یک الگوی استاندارد سطح‌بندی است. از این رو عناصر و تاسیسات پیشنهادی اهمیت اساسی در سطح‌بندی کمپینگ‌ها دارد. با توجه به این نکته عناصر و تاسیسات پیشنهادی هر سطح به شرح زیر ارائه می‌گردد.

الف) عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح یک (ویژه)

در این نوع کمپینگ گردشگران خارجی دارای امکانات مدیریتی مستقل می‌باشند برخی از خدمات تفریحی ویژه این گروه از گردشگران نیز پیش‌بینی شده است. بخش گردشگران داخلی نیز از نظر مدیریتی مستقل می‌باشد. این بخش نیز دارای خدمات پشتیبانی مستقل ویژه گردشگران داخلی می‌باشد. بخش عمده خدمات گردشگری شامل خدمات پذیرایی فضاهای ورزشی تفریحی، سالن‌های همایش، لابی و سینما در محوطه عمومی کمپینگ قرار دارد و بطور مشترک به گردشگران داخلی و خارجی سرویس خواهد داد.

بخش چهارم نیز خدمات پایه و تاسیسات و تجهیزات است. بخشی از این خدمات پایه نیز مانند کیوسک تلفن راه دور در محوطه عمومی و مشترک کمپینگ جایابی خواهند شد و سایر خدمات پایه در بخش مستقل و نسبتاً دور دست از محوطه خدمات مشترک و اقامتگاه‌های ویژه گردشگران خارجی و داخلی تعبیه خواهند گردید.

بطور خلاصه خدمات و تاسیسات کمپینگ سطح یک در بخش گردشگران خارجی شامل اقامتگاه‌های دائم، سکوه‌های چادر با طراحی مناسب، آلاچیق متناسب با شرایط اقلیمی، لابی، اتاقک نگهداری ویژه گردشگران خارجی، دفتر خدمات رزرواسیون، دفتر امور بین الملل و راهنمای گردشگران خارجی، تفرجگاه‌های ویژه گردشگران خارجی می‌باشد. خدمات ارائه شده بخش گردشگران داخلی شامل اقامتگاه‌های دائم تجهیز شده، سکوه‌های چادر و آلاچیق، دفتر و خدمات رزرواسیون، راهنمای گردشگران داخلی اتاقک نگهداری، دستگاه خودپرداز بانک، دفتر خدمات بارو... می‌باشد.

بخش خدمات عمومی و مشترک کمپینگ نیز شامل مراکز پذیرایی، سالن همایش و لابی، سینمای روباز، فضاهای ورزشی سرپوشیده، مرکز فروش محصولات ورزشی، فضای بازی کودکان و... می‌باشد.

الگوی معماری در کمپینگ‌ها در اقلیم سرد (دشت)
منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

تاسیسات و تجهیزات کمپینگ سطح یک شامل انبار مواد غذایی و چادر، پایگاه آتش نشانی، مخزن گاز در صورت عدم اتصال به گاز شهری، تاسیسات مرکزی، کیوسک تلفن راه دور، مرکز جمع‌آوری زباله و پارکینگ و ساختمان مدیریت کمپینگ، استراحتگاه کارکنان، استراحتگاه ویژه پرسنل خدمات و تجاری دفتر امور نظارت و دفتر مدیریت فضای سبز می‌باشد.

ب) عناصر و تاسیسات سطح دو

این کمپینگ تمام امکانات کمپینگ سطح یک بجز خدمات بخش اقامتگاه گردشگران خارجی را پوشش می‌دهد. در کمپینگ سطح دو آن دسته از گردشگران داخلی که بنا به ماهیت گردشگری خود نیازمند دریافت خدمات پشتیبانی گردشگری هستند می‌توانند از امکانات پیش‌بینی شده در کمپینگ‌های سطح ۲ استفاده نمایند. این خدمات شامل اقامتگاه‌های دائم تجهیز شده، سکوهای چادر، ال‌اچ‌یو، دفتر خدمات رزواسیون هتل و کمپینگ‌های داخلی، راهنمای خدمات گردشگری داخلی، دفتر خدمات بار دستگاه خودپرداز بانک با نمایندگی شعبه بانک، نمازخانه و مرکز اطلاع‌رسانی می‌باشد. همچنین امکانات تفریحی - تفریحی کمپینگ سطح دو شامل کافی‌نت، کافی شاپ، گیم نت، رستوران، سالن همایش و لابی و سینمای روباز، فضاهای ورزشی روباز و سرپوشیده، جایگاه فروش محصولات ورزشی، مراکز آموزشی ورزش‌های روباز و سرپوشیده، استخر، سونا، جکوزی، فروشگاه صنایع دستی، فضای بازی کودکان، پایگاه هلال احمر، آژانس اتومبیل، نانوائی و سوپری و... می‌باشد. علاوه بر امکانات اقامتی و تفریحی - تفریحی این کمپینگ‌ها، از تاسیسات سطح یک شامل برق اضطراری، انبار چادر، پایگاه آتش نشانی، مخزن گاز در صورت عدم اتصال به گاز شهری و... نیز برخوردار خواهند بود.

ویژه گردشگران خارجی	بخش مشترک	بخش گردشگران داخلی	تاسیسات و تجهیزات
● اقامتگاههای ویژه گردشگران خارجی شامل (سولیت های اقامت دائم، سکوهای چادر با طراحی مناسب، ال‌اچ‌یو متناسب با شرایط اقلیمی (بدون آشپزخانه))	● کافی نت ● کافی شاپ ● گیم نت ● رستوران درجه ۱	● اقامتگاههای دائم تجهیز شده سکوهای چادر	● برق اضطراری ● انبار مواد غذایی ● انبار چادر
● اتاقک نگهداری ویژه	● رستوران سنتی	● دفتر رزواسیون کمپینگ شامل خدمات	● کیوسک تلفن راه دور و شهری
● اقامتگاههای گردشگران خارجی	● سالن همایش	● رزواسیون بلیط داخلی	● پایگاه آتش نشانی
● دفتر رزواسیون کمپینگ شامل خدمات:	● سالن لابی	● رزواسیون هتل و	● مخزن گاز (در صورت عدم اتصال به شبکه گاز شهری)
● چنج ارز	● سینمای روباز	● کمپینگ داخلی	● تاسیسات مرکزی (موتورخانه)
● رزواسیون بلیط داخلی و خارجی	● فضاهای ورزشی روباز (پینگ پنگ، والیبال و...)	● رزواسیون داخلی	● مرکز جمع‌آوری زباله
● رزواسیون هتل و کمپینگ داخلی	● فضاهای ورزشی سرپوشیده (بولینگ، بیلیارد و...)	● راهنمای گردشگری داخلی	● پارکینگ
● راهنمای گردشگری خارجی	● جایگاه فروش محصولات ورزشی	● دفتر خدمات بار	● بخش مدیریت
● امور بین الملل کمپینگ شامل جذب گردشگر، معرفی کمپینگ، خدمات تمدید ویزا و... ● تفرجگاههای ویژه گردشگری خارجی با توجه به اقلیم مانند سایت استفاده از آفتاب و... ● دفتر خدمات بار	● مراکز آموزش ورزش های روباز و سرپوشیده موجود در کمپینگ استخر ● سونا و جکوزی ● فروشگاه صنایع دستی ● فضای بازی کودکان ● پایگاه هلال احمر ● نانوائی و سوپری ● آژانس اتومبیل	● نمازخانه ● مرکز اطلاع رسانی ● اتاقک نگهداری کمپینگ ● دستگاه خود پرداز بانک با نمایندگی شعبه بانک	● دفتر امور نظارت ● دفتر مدیریت فضای سبز

جدول شماره ۲: وضعیت امکانات کمپینگ سطح یک (ویژه)
منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

ج) عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح سه

کمپینگ سطح ۳ نیز اختصاص به گردشگران داخلی دارد. در این نوع از کمپینگ‌ها خدمات اقامتی، تفریحی و تفرجی پایه ارائه می‌گردد و خدمات ارائه شده از تنوع زیادی برخوردار نخواهند بود.

بخش اقامتی این کمپینگ شامل اقامتگاه‌های دائم، سکوهای چادر، آلاچیق، نمازخانه، مرکز اطلاع‌رسانی، دستگاه خودپرداز بانک و راهنمای گردشگر داخلی می‌باشد. امکانات تفریحی این نوع کمپینگ شامل کافی‌نت، کافی‌شاپ، گیم‌نت، رستوران، سینمای روباز، فضاهای ورزشی روباز، فضای بازی کودکان، فروشگاه صنایع دستی، پایگاه هلال احمر، نانواپی و سوپری و آژانس اتومبیل می‌باشد.

تاسیسات و تجهیزات این نوع کمپینگ شامل انبار چادر، تجهیزات آتش‌نشانی، تاسیسات مرکزی، مخزن گاز (در صورت عدم اتصال به شبکه گاز شهری) و... می‌باشد. همچنین بخش مدیریت دارای کیوسک مدیریت کمپینگ، استراحتگاه کارکنان و دفتر مدیریت فضای سبز می‌باشد.

خدمات اقامتگاهی	امکانات تفریحی	تاسیسات و تجهیزات	بخش مدیریت
• اقامتگاههای دائم تجهیز شده	• کافی نت	• برق اضطراری	• ساختمان مدیریت
• سکوهای چادر	• کافی شاپ	• انبار مواد غذایی	• کمپینگ
• سکوهای چادر	• گیم نت	• انبار چادر	• استراحتگاه کارکنان
• آلاچیق	• رستوران درجه ۱	• کیوسک تلفن راه دور و	• استراحتگاه ویژه
• دفتر رزواسیون کمپینگ شامل خدمات	• رستوران سنتی	• پرسنل خدماتی و	• استراحتگاه ویژه
- رزواسیون بلیط داخلی	• سالن همایش	• تجاری	• دفتر امور نظارت
- رزواسیون هتل و کمپینگ داخلی	• سالن لابی	• مخزن گاز (در صورت	• دفتر مدیریت فضای
- رزواسیون داخلی کمپینگ	• سینمای روباز	• عدم اتصال به شبکه	• دفتر مدیریت فضای
- راهنمای گردشگری داخلی	• فضاهای ورزشی روباز	• گاز شهری)	• سبز
- دفتر خدمات بار	• (پینگ، بنگ، والیبال و...)	• تاسیسات مرکزی	
- نمازخانه	• فضاهای ورزشی سروشیده	• (موتورخانه)	
- مرکز اطلاع رسانی	• (بولینگ، بیلارد و...)	• مرکز جمع آوری زباله	
- اتاق نگهداری کمپینگ	• جایگاه فروش محصولات	• پارکینگ	
- دستگاه خود پرداز بانک یا	• ورزشی		
نماینده شعبه بانک‌های	• مراکز آموزش ورزش های		
	• روباز و سروشیده موجود		
	• استخر		
	• سونا و جکوزی		
	• فروشگاه صنایع دستی		
	• فضای بازی کودکان		
	• پایگاه هلال احمر		
	• نانواپی و سوپری		
	• آژانس اتومبیل		

جدول شماره ۳: وضعیت امکانات کمپینگ سطح دو
منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

د) عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح چهار

این کمپینگ با توجه به سطح عملکردی محدود، عمدتاً به فضای اقامت اختصاص دارد و سایر خدمات تفریحی و تاسیساتی نیز به منظور تامین رفاه اولیه و فعالیت کمپینگ وجود دارد. عناصر موجود در این کمپینگ عبارتند از: اقامتگاه دائم، سکوهای چادر، آلاچیق، نمازخانه، مرکز اطلاع رسانی، دستگاه خودپرداز بانک، رستوران، فضای بازی کودکان، چادر هلال احمر، نانواپی و سوپری، تجهیزات آتش‌نشانی، مخزن گاز (در صورت عدم اتصال به گاز شهری)، پارکینگ، کیوسک تلفن راه دور و کیوسک مدیریت کمپینگ (سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶).

خدمات اقامتگاهی	امکانات تفریحی	تاسیسات و تجهیزات	بخش مدیریت
• خدمات اقامتگاهی	• کافی نت	• انبار چادر	• بخش مدیریت
• اقامتگاههای دائم	• کافی شاپ	• کیوسک تلفن راه دور	• کیوسک مدیریت
• سکوهای چادر	• گیم نت	• تجهیزات آتش‌نشانی	• کمپینگ
• آلاچیق	• رستوران	• مخزن گاز (در صورت	• استراحتگاه کارکنان
• نمازخانه	• سینمای روباز	• عدم اتصال به شبکه	• دفتر مدیریت فضای
• مرکز اطلاع رسانی	• فضاهای ورزشی روباز (پینگ)	• گاز شهری)	• سبز
• دستگاه خودپرداز بانک	• بنگ، والیبال و...)	• تاسیسات مرکزی	
• راهنمای گردشگری داخلی	• فضاهای ورزشی سروشیده	• پارکینگ	
	• (بولینگ، بیلارد و...)		
	• فضای بازی کودکان		
	• فروشگاه صنایع دستی		
	• پایگاه هلال احمر		
	• آژانس اتومبیل		

جدول شماره ۴: وضعیت امکانات کمپینگ سطح سه
منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

۸- اندازه و ظرفیت پذیرش کمپینگ

اندازه و ظرفیت پذیرش کمپینگ‌ها با توجه به عوامل سه گانه زیر تعیین می‌گردد.

الف: نوع تقاضای گردشگری در هر اقلیم ب: سطح‌بندی تعریف شده ج: تعیین ظرفیت استاندارد برای هر یک از کمپینگ‌ها، با توجه به سطح‌بندی تعریف شده و نوع تقاضای گردشگری در هر اقلیم.

بخش مدیریت	تاسیسات و تجهیزات	امکانات تفریحی	ویژه گردشگران خارجی
• کیوسک مدیریت کمپینگ	• کیوسک تلفن راه دور داخلی • تجهیزات آتش نشانی • مخزن گاز (در صورت عدم اتصال به شبکه گاز شهری) • پارکینگ	• رستوران • فضای بازی کودکان • چادر هلال احمر • نانوايي، سوپری	• خدمات اقامتگاهی • اقامتگاههای دائم • سکوهای چادر • آلاچیق • نمازخانه • مرکز اطلاع رسانی • دستگاه خودپرداز بانک

جدول شماره ۵: امکانات کمپینگ سطح ۴

منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

این دو بحث عمدتاً به جنبه‌های کالبدی- فیزیکی سطح‌بندی و اندازه و ظرفیت‌ها بویژه با توجه به معیار سرانه می‌پردازد. یکی از مسائل مهمی که در تعیین اندازه و ظرفیت پذیرش کمپینگ‌ها می‌تواند مدنظر قرار گیرد، تعیین یک سقف یا آستانه جمعیت‌پذیری در کمپینگ‌ها است. با توجه به اینکه یکی از معیارهای اصلی در کمپینگ‌ها با توجه به ساختار کالبدی اجتماعی آن‌ها تامین آسایش و رفاه گردشگران است، نمی‌تواند مساحت کمپینگ‌های را بدون تعیین آستانه جمعیت‌پذیری و صرفاً بر اساس مساحت و اراضی در دسترس جهت احداث کمپینگ‌ها در نظر گرفت. به عبارت دیگر در نظر گرفتن سرانه جهت کاربری‌ها، به معنای استفاده بدون محدودیت از اراضی و جمعیت پذیرش بدون محدودیت نیست. با توجه به این نکات اندازه و ظرفیت‌پذیری کمپینگ‌ها طبق سرانه و کاربری‌های پیشنهادی در این قسمت ارائه می‌گردد.

نوع اقلیم	کمپینگ سطح ۱		کمپینگ سطح ۲		کمپینگ سطح ۳		کمپینگ سطح ۴	
	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل	حداکثر	حداقل
سرد	۱۱۰۰	۱۵۰۰	۱۲۰۰	۱۵۰۰	۱۲۰۰	۱۲۰۰	۲۰۰۰	۱۲۰۰
معتدل و مرطوب	۱۱۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۱۵۰۰	۲۵۰۰	۳۰۰۰	۵۰۰۰
گرم و مرطوب	۱۱۰۰	۱۵۰۰	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۱۵۰۰	۲۵۰۰	۱۲۰۰	۲۰۰۰
گرم و خشک	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۵۰۰۰	۳۰۰۰	۵۰۰۰
گرم و نیمه مرطوب	۱۵۰۰	۲۰۰۰	۲۰۰۰	۳۰۰۰	۳۰۰۰	۵۰۰۰	۳۰۰۰	۵۰۰۰

جدول شماره ۶: وضعیت حداقل و حداکثر ظرفیت پذیرش کمپینگ‌ها به تفکیک سطح و نوع اقلیم واحد: نفر

منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

همانطور که ملاحظه می‌گردد، آنچه که در ظرفیت‌پذیری کمپینگ‌ها اهمیت دارد توجه به معیارهای آسایش و امکان خدمات‌رسانی به گردشگران است. با توجه به این که در اقلیم سرد بویژه در ایام گردشگری زمستانی با محدودیت‌های مختلفی از نظر ایمنی، بهداشتی و تامین انرژی روبرو هستیم، کمپینگ‌های پیشنهادی این نوع در کمترین میزان آستانه ظرفیت‌پذیری قرار دارند (سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶).

۹- اندازه و ظرفیت کمپینگ‌ها در اقلیم سرد

کمپینگ سطح ۱ شامل دو بخش اقامت گردشگران خارجی و داخلی است. آستانه حداقل جمعیت گردشگران خارجی ۴۰۰ نفر و گردشگران داخلی ۷۰۰ نفر می‌باشد. مجموع کل سطح پیش‌بینی شده کاربری‌های مورد بهره‌برداری ۱۵۲۷۵ مترمربع برای آستانه حداقل جمعیتی پیشنهادی می‌باشد. قابل ذکر است مساحت دسترسی‌ها و فضای سبز در این محاسبات اندازه کمپینگ‌ها لحاظ نشده و متناسب با موقعیت و مساحت کمپینگ قابل تنظیم بوده مشروط بر آنکه سرانه فضای سبز کمتر از ۱۵ متر مربع نگردد.

کمپینگ سطح ۲ ویژه گردشگران داخلی دارای تمایل به اقامت با کیفیت بوده و آستانه حداقل جمعیتی این کمپینگ ۱۲۰۰ نفر می‌باشد. مجموع کل سطح پیش‌بینی شده کاربری‌های مورد بهره‌برداری ۱۶۰۶۰ متر مربع می‌باشد. قابل ذکر است مساحت دسترسی‌ها و فضای سبز در محاسبات اندازه کمپینگ‌ها لحاظ نشده و متناسب با موقعیت کمپینگ قابل تنظیم می‌باشد، مشروط بر آن که سرانه فضای سبز کمتر از ۱۵ متر مربع نگردد. کمپینگ سطح ۳ در اقلیم سرد دارای آستانه حداقل جمعیت ۱۲۰۰ نفر می‌باشد.

مجموع کل سطح پیش‌بینی شده کاربری‌های مورد بهره‌برداری ۱۳۲۵۰ متر مربع می‌باشد. با توجه به میزان خدمات در این نوع کمپینگ شاهد اندازه کلی کاربری‌های مورد بهره‌برداری می‌باشیم. قابل ذکر می‌باشد که مساحت دسترسی‌ها و فضاهای سبز در محاسبات اندازه کمپینگ‌ها لحاظ نشده و متناسب با موقعیت کمپینگ قابل تنظیم بوده و مشروط بر آنکه سرانه فضای سبز کمتر از ۱۵ متر مربع پیش‌بینی نگردد.

کمپینگ سطح ۴ در اقلیم سرد دارای آستانه حداقل جمعیتی ۱۲۰۰ نفر می‌باشد. مساحت کل کاربری‌های قابل بهره‌برداری ۱۱۶۷۰ متر مربع بدون در نظر مساحت دسترسی‌ها و فضای سبز می‌باشد. قابل ذکر است حداقل سرانه پیش‌بینی شده فضای سبز ۱۵ متر به ازای هر نفر می‌باشد. با توجه به عدم پیش‌بینی برخی کاربری‌ها مساحت کل قابل بهره‌برداری کاهش نشان می‌دهد (سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶).

ردیف	نام کاربری	سرايه / واحد متر مربع	اقلیم سرد							
			کمپینگ سطح ۱		کمپینگ سطح ۲		کمپینگ سطح ۳		کمپینگ سطح ۴	
			مساحت	ظرفیت	مساحت	ظرفیت	مساحت	ظرفیت	مساحت	ظرفیت
۱	سوییت های اقامت دائم و تجهیز شده ویژه گردشگران خارجی	۱۵	۳۰۰۰	۲۰۰	-	-	-	-	-	-
۲	سکوهای چادر (۴ نفره)*	۳	۶۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰
۳	آلاچیق (۴ نفره)*	۳/۵	۶۰۰	۲۰۰	۳۵۰	۱۰۰	۳۵۰	۱۰۰	۳۵۰	۱۰۰
۴	دفتر رزواسیون کمپینگ ویژه گردشگران خارجی	۴۰	۴۰۰	۴۰	-	-	-	-	-	-
۵	دفتر پذیرش، چنج ارز، رزو بلیط و...	۴۰	۴۰۰	۴۰	-	-	-	-	-	-
۶	ساختمان امور بین الملل	۵۰	-	-	-	-	-	-	-	-
۷	اتاقک نگهداری ویژه گردشگران خارجی	۲۰	-	-	-	-	-	-	-	-
۸	دفتر راهنمای گردشگران خارجی	۲۰	-	-	-	-	-	-	-	-
۹	دفتر خدمات بار ویژه گردشگران خارجی	۳۰	-	-	-	-	-	-	-	-
۱۰	سوییت های اقامت دائم و تجهیز عادی	۵	۲۵۰۰	۵۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰۰	۱۰۰۰	۵۰۰۰
۱۱	اتاق راهنمای گردشگران داخلی	۲۰	۷۰۰	۲۰	۱۲۰۰	۲۰	۱۲۰۰	۲۰	۱۲۰۰	-
۱۲	دفتر خدمات بار ویژه گردشگران داخلی	۳۰	۷۰۰	۳۰	۱۲۰۰	۳۰	۱۲۰۰	۳۰	۱۲۰۰	-
۱۳	اتاقک نگهداری ویژه گردشگران داخلی	۲۰	۷۰۰	۲۰	۱۲۰۰	۲۰	۱۲۰۰	۲۰	۱۲۰۰	۲۰
۱۴	دفتر رزواسیون کمپینگ ویژه گردشگران داخلی	۴۰	۷۰۰	۴۰	۱۲۰۰	۴۰	۱۲۰۰	۴۰	۱۲۰۰	-
۱۵	نمایشگاهی شعبه بانک و دستگاه خود پرداز	۲۰	۷۰۰	۲۰	۱۲۰۰	۲۰	۱۲۰۰	۲۰	۱۲۰۰	۲۰
۱۶	نمازخانه	۰/۱	۷۰۰	۷۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	۱۲۰
۱۷	مرکز اطلاع رسانی کمپینگ	۵۰	۱۱۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰
۱۸	کافی نت	۵۰	۱۱۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰	۱۲۰۰	-
۱۹	کافی شاپ	۰/۱	۱۱۰۰	۱۱۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	-
۲۰	گیم نت	۵۰	۱۱۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰	۱۲۰۰	-
۲۱	رستوران درجه ۱	۵	۱۱۰۰	۵۵۰	۱۲۰۰	۶۰۰	۱۲۰۰	۶۰۰	۱۲۰۰	۶۰۰
۲۲	سالن کنفرانس	۵	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	-
۲۳	سالن لابی	۵	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	-
۲۴	سینمای روباز**	۳	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	-

** ۱۰ نفر از ظرفیت سکوهای چادر و آلاچیق اختصاص به گردشگران خارجی خواهد داشت.

* ویژه دوره بهره‌برداری تابستانی

جدول شماره ۷: اندازه و ظرفیت پذیرش کمپینگ‌ها به تفکیک اقلیم و سطح بندی واحد مساحت: متر مربع

منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

ردیف	نام کاربری	سرايه / واحد متر مربع	اقلیم سرد							
			کمپینگ سطح ۱		کمپینگ سطح ۲		کمپینگ سطح ۳		کمپینگ سطح ۴	
			مساحت	ظرفیت	مساحت	ظرفیت	مساحت	ظرفیت	مساحت	ظرفیت
۲۵	فضاهای ورزشی سر پوشیده	۱۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰۰	-	-	-
۲۶	سالن بولینگ	۳۵۰	۵ نوار	۳۵۰	۵ نوار	۳۵۰	۵ نوار	-	-	-
۲۷	جایگاه فروش محصولات ورزشی	۳۰	-	۲۰	-	۲۰	-	-	-	-
۲۸	مرکز آموزش ورزش و تربیت بدنی	۲۰	-	۲۰	-	۲۰	-	-	-	-
۲۹	استخر	۵۰۰	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	۵۰۰	۱۰۰	-	-	-
۳۰	سونا و جکوزی*	-	-	-	-	-	-	-	-	-
۳۱	فروشگاه صنایع دستی	۰/۱	۱۱۰۰	۱۱۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	-
۳۲	فضای بازی کودکان	۰/۳	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۳۰۰	۱۰۰	۳۰۰
۳۳	پایگاه هلال احمر	۰/۱	۱۱۰۰	۱۱۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	-	-	-
۳۴	چادر هلال احمر	۳۰	-	-	-	-	-	-	-	-
۳۵	نانوایی	۰/۱	۱۱۰۰	۱۱۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	۱۲۰	۱۲۰۰	۱۲۰
۳۶	سوپری	۵۰	۱۱۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰	۱۲۰۰	۵۰
۳۷	آژانس اتومبیل (با پارکینگ)	۲۰۰	۱۱۰۰	۲۰۰	۱۲۰۰	۲۰۰	۱۲۰۰	-	-	-
۳۸	انبار مواد غذایی	۱۰۰	-	۱۰۰	-	۱۰۰	-	-	-	-
۳۹	انبار چادر	۱۰۰	-	۱۰۰	-	۱۰۰	-	-	-	-
۴۰	انبار عمومی	۱۰۰	-	۱۰۰	-	۱۰۰	-	-	-	-
۴۱	پارکینگ	۱۵	۱۷۵	۲۶۲۵	۳۰۰	۴۵۰۰	۳۰۰	۴۵۰۰	۳۰۰	۴۵۰۰
۴۲	اتاق مدیریت کمپینگ	۲۰	-	۲۰	-	۲۰	-	۲۰	-	۲۰
۴۳	استراحتگاه کارکنان خدماتی	۱۰۰	تخت ۲۰	۱۰۰	تخت ۲۰	۱۰۰	تخت ۲۰	-	-	-
۴۴	استراحتگاه کارکنان کمپینگ	۵۰	تخت ۱۰	۵۰	تخت ۱۰	۵۰	تخت ۱۰	-	-	-
۴۵	مدیریت فضای سبز	۳۰	-	۳۰	-	۳۰	-	-	-	-
۴۶	چشمه بهداشتی (هر ۳۰ نفر یک چشمه)	-	۳۶ چشمه	۱۸۰	۴۰ چشمه	۲۰۰	۴۰ چشمه	۲۰۰	۴۰ چشمه	۲۰۰
	جمع	-	۱۰۰	۱۵۲۷۵	-	۱۶۰۶۰	-	۱۳۲۵۰	-	۱۱۶۷۰

* مشترک با مساحت استخر

ادامه جدول شماره ۷: اندازه و ظرفیت پذیرش کمپینگ‌ها به تفکیک اقلیم و سطح بندی

منبع: سازمان میراث فرهنگی، ۱۳۸۶

۱۰- نتیجه‌گیری

با توجه به این‌که یکی از معیارهای اصلی در کمپینگ‌ها با توجه به ساختار کالبدی اجتماعی آن‌ها تامین آسایش و رفاه گردشگران است، نمی‌تواند مساحت کمپینگ‌های را بدون تعیین آستانه جمعیت‌پذیری و صرفاً بر اساس مساحت و اراضی در دسترس جهت احداث کمپینگ‌ها در نظر گرفت. به عبارت دیگر در نظر گرفتن سرانه جهت کاربری‌ها، به معنای استفاده بدون محدودیت از اراضی و جمعیت‌پذیری بدون محدودیت نیست. یکی از نکات مهم با توجه به اهداف پروژه و نوع مطالعه ارائه ویژگی‌ها و شاخص‌های عام جهت انواع کمپینگ‌ها و متناسب با شرایط اقلیمی متفاوت است. آنچه که در شاخص‌بندی اهمیت دارد ارائه خدمات متناسب با سه اصل کلی است که در واقع تابعی از تقاضای گردشگری و مبتنی بر اصل "رضایت گردشگران" است.

بدین منظور هر سطح بندی حداقل با سه معیار اساسی باید همخوانی داشته باشد: ۱- خدمات مورد نیاز گردشگران را تامین نماید. ۲- سطح بندی و تاسیسات پیشنهادی قابلیت انعطاف داشته باشد. ۳- با شرایط اقلیمی و موقعیت کمپینگ‌ها هماهنگ باشد.

در مجموع مساحت کمپینگ گردشگری به چهار سطح طبقه بندی شده بستگی دارد که عبارتند از ۱- عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح یک (ویژه): در این نوع کمپینگ گردشگران خارجی دارای امکانات مدیریتی مستقل می‌باشند برخی از خدمات تفریحی ویژه این گروه از گردشگران نیز پیش‌بینی شده است. بخش گردشگران داخلی نیز از نظر مدیریتی مستقل می‌باشد. ۲- عناصر و تاسیسات سطح دو: این کمپینگ تمام امکانات کمپینگ سطح یک بجز خدمات بخش اقامتگاه گردشگران خارجی را پوشش می‌دهد. در کمپینگ سطح دو آن دسته از گردشگران داخلی که بنا به ماهیت گردشگری خود نیازمند دریافت خدمات پشتیبانی گردشگری هستند می‌توانند از امکانات پیش‌بینی شده در کمپینگ‌های سطح ۲ استفاده نمایند. ۳- عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح سه: کمپینگ سطح ۳ نیز اختصاص به گردشگران داخلی دارد. در این نوع از کمپینگ‌ها خدمات اقامتی، تفریحی و تفرجی پایه ارائه می‌گردد و خدمات ارائه شده از تنوع زیادی برخوردار نخواهند بود. ۴- عناصر و تاسیسات کمپینگ سطح چهار: این کمپینگ با توجه به سطح عملکردی محدود، عمدتاً به فضای اقامت اختصاص دارد و سایر خدمات تفریحی و تاسیساتی نیز به منظور تامین رفاه اولیه و فعالیت کمپینگ وجود دارد. اقلیم سرد به ویژگی‌های آب و هوایی و نوع فعالیت گردشگری در آن از منظر تقاضا با تفاوت‌های خاصی نسبت به سایر اقلیم روبرو است. از همین رو این تاثیر علاوه بر نوع و اندازه کاربری‌ها بر سطح بندی کمپینگ مورد نیاز نیز اثر می‌گذارد.

منابع

- ۱- سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری دفتر طرح‌های توسعه و تسهیلات، طرح مطالعات مکانیابی، امکانسنجی و طراحی کمپینگ‌های اقامتی در سطح کشور جلد ۵، (۱۳۸۶)
- ۲- کارگر، بهمن. (۱۳۸۶). توسعه شهرنشینی و صنعت گردشگری در ایران، از مفهوم راهکار تهران:، انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
- ۳- مظاهریان، حامد: زبیری، رضا. (۱۳۹۳). طراحی کمپ‌های تفریحی- گردشگری، پژوهش‌های جغرافیایی انسانی، دوره ۴۶، شماره ۴.
- ۴- معصومی، مسعود. (۱۳۸۶). توسعه شهرنشینی و صنعت گردشگری در ایران، از مفهوم راهکار، تهران، انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.
- 5- Inskoop, Edward (1999) Tourism planning, world tourism organization.
- 6- Pearce, P.L. (1982), The Social Psychology of Tourism Behavior, oxford, Pergamum press.
- 7- United Nations (2001), Managing Sustainable Tourism Development, Escape tourism review, No.22.
- 8- Hall, C. Mand et.al, (1999), "the geography of tourism and recreation", Rutledge.
- 9- Ashtari Mehrjerdi, A., 2004, Nature Tourism and Sustainable Development, Jihad Monthly Magazine, No. 26. (In Persian)